

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-Q00.

**Egzamin
maturalny**

Formuła 2023

w roku 2024/2025 dla liceum i technikum
oraz w roku 2025/2026 dla technikum

HISTORIA

Poziom rozszerzony

TEST DIAGNOSTYCZNY

Symbol arkusza

MHIP-R0-**Q00**-2412

DATA: **12 grudnia 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **do 210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.





Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 65 stron (zadania 1–26). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylko odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.



**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Zadanie 1. (0–2)

Uzupełnij tabelę – obok każdego opisu wpisz nazwę starożytnej cywilizacji, której systemu wierzeń on dotyczy.

	Opis powstania świata	Cywilizacja
A.	Najpierw bóg Re stworzył się sam z siebie. Obudził się po nieskończone długim śnie i wyłonił z chaosu jako doskonałość. Ogarnąwszy wzrokiem bezkresne wody chaosu, Re poczuł się samotny. Wówczas Re zapragnął powołać do istnienia pozostałe bóstwa, aby wraz z nim sprawowały władzę nad światem.	
B.	Na początku był Chaos. Z tej napełnionej otchłani, kryjącej w sobie wszystkie zarodki przyszłego świata, wyłoniły się dwa potężne bóstwa, pierwsza królewska para bogów. Uranos – Niebo i Gaja – Ziemia. Oni dali początek wielu pokoleniom bogów.	
C.	Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię. A ziemia była pustkowiem i chaosem; ciemność była nad otchłanią, a Duch Boży unosił się nad powierzchnią wód. I rzekł Bóg: Niech stanie się światłość. I stała się światłość. I widział Bóg, że światłość była dobra. Oddzielił tedy Bóg światłość od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą.	

Na podstawie: A. Wach-Brzezińska, *Mity starożytnych* [...], Wrocław 2006, s. 14;
J. Parandowski, [...] *Wierzenia i podania* [...], Londyn 1992, s. 36; [...] z *apokryfami*,
Warszawa 1990, s. 9.



Zadanie 2.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Raz do roku [...] mogli głosować, by bez sądu i możliwości obrony wygnać na dziesięć lat jednego ze swoich polityków. [...] Wiemy też, że [...] stosowali ten typ wygnania niezwykle rzadko, bo zaledwie kilkanaście [razy] w dziejach. [...] W istocie w procedurze tej głosowano dwa razy. Najpierw na Zgromadzeniu Ludowym, czy w ogóle w danym roku istnieje potrzeba wygnania jakiegoś polityka. Co ciekawe, zwykle Zgromadzenie głosowało w tej sprawie negatywnie [...]. W wyjątkowych sytuacjach, gdyby wynik pierwszego głosowania był jednak pozytywny, dochodziło do [drugiego głosowania]. [...] Najbezpieczniejszym wyborem dla każdego z ważnych, a więc zagrożonych wygnaniem [...], była jakaś forma porozumienia przed pierwszym głosowaniem, by jego wynik był negatywny.

M. Węcowski, *Tu jest Grecja. Antyk na nasze czasy*, Warszawa 2023, s. 193–194.

Źródło 2. Fotografia



Tłumaczenie napisu: *Kimón, syn Miltiadesa*.

Na podstawie: <https://en.wikipedia.org>

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy obiekt przedstawiony w źródle 2. jest związany z procedurą, o której mowa w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Procedurę, o której mowa w tekście, wprowadził

- A. Drakon.
- B. Solon.
- C. Klejstenes.
- D. Perykles.



Zadanie 3. (0–1)

Źródło 1. Mapa starożytnego Rzymu



Na podstawie: <https://pl.wikipedia.org>

Źródło 2. Fragment autobiografii

Chociaż senat i lud rzymski jednomyślnie uznały, że sam jeden powinienem otrzymać najwyższą władzę w urzędzie stróża praw i obyczajów, odrzuciłem wszelkie godności sprzeczne z obyczajem przodków. Zadania nałożone mi potem przez senat wykonywałem jako trybun ludowy [...]. Nieprzerwanie przez lat dziesięć byłem jednym z triumwirów wyznaczonych dla uporządkowania spraw państwa. Przez czterdzieści lat, aż do dnia, kiedy to piszę, byłem pierwszy na liście senatorów. Byłem najwyższym kapłanem, augurem, członkiem kolegium piętnastu kapłanów dla składania ofiar. [...] [Z]a powszechną zgodą obywateli osiągnąłem pełnię władzy i ugasilem pożar wojen domowych [...]. Gdy byłem konsulem po raz trzynasty, senat [...] i cały naród nazwali mnie ojcem ojczyzny.

S. Sprawski, G. Chomiccki, *Starożytność* [...], Kraków 1999, s. 262–264.

**Rozstrzygnij, czy źródło 1. przedstawia obszar państwa rzymskiego pod koniec życia postaci, której dokonania przywołuje źródło 2.
Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.**

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 4. (0–1)

Źródło 1. Fragment napisu na nagrobku jednego z władców Polski

W tym grobie spoczywa wódz – szlachetna gołębica

[...]

Choć z ojca pogana, lecz matką twą chrześcijanka,

Krople świętej wody sprawiły, żeś sługą bożym.

Gdy cię postrzyżono, w Rzymie twe włosy złożono.

Odtąd pośród waśni tyś był Chrystusa zapaśnik.

Zwyciężałeś ziemie, walk i wojen czyniąc wiele.

[...]

Cesarz wyniósł [cię] wyżej, byś księciem już nie był dłużej.

Za to tyś z wdzięczności hojnych mu darów nie skąpił

I jakie sam chciałeś, z radością ofiarowałeś.

[...]

Za czyny wspaniałe obyś zbawion był, Amen.

Epitafium [...], oprac. E. Zechenter-Spławińska, W. Mischke, Kraków 2006, s. 7.

Źródło 2. Fragment kroniki średniowiecznej

[U]jrzał z daleka upragniony gród, zbliżył się doń bosy ze słowami modlitwy na ustach. Tamtejszy biskup Unger przyjął go z wielkim szacunkiem i wprowadził do kościoła, gdzie cesarz, zalany łzami, prosił świętego męczennika o wstawiennictwo, by mógł dostąpić łaski Chrystusowej. Następnie utworzył zaraz arcybiskupstwo, zgodnie z prawem, jak przypuszczam, lecz bez zgody wymienionego tylko co biskupa, którego diecezja obejmowała cały kraj. Arcybiskupstwo to powierzył bratu wspomnianego męczennika [–] Radzimowi.

Kronika Thietmara, tłum. M.Z. Jedlicki, t. 1, Wrocław 2004, s. 164–165.

Uzasadnij, że źródło 2. zawiera informacje dotyczące wydarzenia, w którym uczestniczył cesarz wspomniany w źródle 1. W odpowiedzi odwołaj się do obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 5.

Źródło 1. Fragment dokumentu

1. Kościół Rzymski przez samego Boga został założony. [...]
3. Tylko on sam [biskup rzymski] może biskupów składać z godności lub do nich przywracać. [...]
6. Z obłożonymi przez niego klątwą nie wolno przebywać w jednym domu. [...]
8. On sam tylko może używać insygniów cesarskich. [...]
12. Jemu wolno władcami rozporządzać (a więc i cesarzy z tronu składać).

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach* [...], t. 1, Rzeszów 2000, s. 44–45.

Źródło 2. Fragment relacji papieża

Gdy wśród długich spornych narad, za pośrednictwem posłów, ostro strofowaliśmy go za jego występki, wreszcie on, nie okazując wrogich lub zuchwałych zamiarów, w towarzystwie kilku ludzi zjawił się w mieście Canossie, w którym przebywaliśmy. Tam przez trzy dni stojąc u bram zamku, zdjęwszy szaty królewskie, bosy we włosiennicy, nie pierwszej przestał błagać z wielkim płaczem zmiłowania apostolskiego i przebaczenia, aż u wszystkich, którzy tam przybyli i do których uszu owe jęki doszły, wzbudził taką litość i takie współczucie, że wstawiając się za nim z wielu prośbami i łzami, wszyscy dziwili się zatwardziałości mego serca, a niektórzy nawet wołali, że w nas nie jest surowość apostolska, ale tyrańska srogość. W końcu skruczył jego [...] zwyciężeni, zdjęwszy zeń klątwę, przypuściliśmy go do łaski wspólności i do łona Świętej Matki Kościoła.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia* [...], t. 1, Rzeszów 2000, s. 46.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wyjaśnij związek przyczynowo-skutkowy między ogłoszeniem dokumentu cytowanego w źródle 1. a wydarzeniem opisanym w źródle 2. W odpowiedzi odwołaj się do treści obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia, do których nawiązują oba źródła, miały miejsce

- A. przed koronacją cesarską Ottona I.
- B. między koronacją Ottona I a początkiem tzw. schizmy wschodniej.
- C. między początkiem tzw. schizmy wschodniej a I wyprawą krzyżową.
- D. po I wyprawie krzyżowej.



Zadanie 6. (0–2)

Współczesne zdjęcie lotnicze miasta Wittstock w Niemczech



Na podstawie: <https://www.wittstock.de>

Podaj dwie cechy układu przestrzennego miasta ukazanego w źródle, które świadczą o tym, że miasto to było lokowane na prawie magdebumskim.

-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....

Zadanie 7.

Źródło 1. Fragment kroniki średniowiecznej

Wydał ziemianom polskim przywileje na różne sposoby, [...] zwłaszcza zaś było w tych aktach zawarowane, że ziemianie wchodzą w zobowiązania jedynie z królem [...] i jego synem, gdyby ten mu się urodził, że zaś król synów nie miał, jeno córki, więc dążył usilnie do tego, aby dawne nadania złamać i zawrzeć nową umowę w sprawie opłaty podatków i złożenia hołdu [...] jego córce. [...] I stało się, że panowie Królestwa, pieniądze nietykalnością namaszczeni i różnymi obietnicami skuszeni, [...] poddali swe dobra ziemskie dwugroszowemu z każdego łana podatkowi [...].

Jan z Czarnkowa, *Kronika*, Wrocław 2010, s. 101–102.

Źródło 2. Współczesna moneta



Tłumaczenie napisu: *Z rodu francuskiego, syn Karola Andegaweńskiego, króla Węgier, król węgierski, Kazimierza Wielkiego z siostry Elżbiety siostrzeniec, stan rycerski w Polsce wielu swobodami ozdobił. Umarł w Trnawie Roku Pańskiego 1382, mając lat 56.*

Na podstawie: <https://nbp.pl>



Zadanie 7.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy król, którego dotyczy źródło 1., został upamiętniony wybiciem monety zaprezentowanej w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W źródle 1. zostały opisane postanowienia przywileju

- A. koszyckiego.
- B. warckiego.
- C. jedlneńsko-krakowskiego.
- D. cerekwicko-nieszawskiego.

Zadanie 8. (0–2)

Obraz z XVI wieku



<https://www.rct.uk>

Napisy na kamieniach: *JAN, MATEUSZ, ŁUKASZ, MAREK.*

Napisy na leżących postaciach: *HIPOKRYZJA, CHCIWOŚĆ.*

Sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę, że obraz powstał w kręgu zwolenników reformacji.

-
.....
.....
.....
.....

-
.....
.....
.....
.....

Zadanie 9. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Głęboko cięty kamień wydobywa mocne kontrasty światła i cieni. Linie konturowe łamią się i przecinają. Zachodzą na siebie, wysuwają się, aby niespodziewanie cofnąć się w głąb i zaniknąć. Kamień w rękach mistrzów naśladuje z równą łatwością skomplikowane sploty włosów, sfałdowanie ciężkich szat i ażur delikatnych koronek. Wyrazistość modeli przekazuje się nie tylko twarzą, ale ruchem całego ciała, a napięcie sytuacji, siłę wrażeń, dramat, konflikt, uczucia najintensywniej oddają artyści w [...] kompozycjach grupowych.

E. Charytonow. *Zarys historii [...]*, Warszawa 1963, s. 150.

Źródło 2. Fotografie rzeźb



Na podstawie: <https://www.historiasztuki.com.pl>

Rozstrzygnij, na której fotografii ze źródła 2. – A czy B – została przedstawiona rzeźba charakterystyczna dla stylu, który opisano w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do jednej jego cechy widocznej na fotografii.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Źródło 1. Fragment genealogii Jagiellonów

1. Kazimierz IV Jagiellończyk 1427–1492, w. ks. litewski, kr. Polski od 1447; ż. 1454 – Elżbieta, c. Albrechta Habsburga, kr. rzymskiego, kr. Czech i Węgier
 - 1.1. Władysław II Jagiellończyk 1456–1516, kr. Czech i Węgier,
 - ż. 1. 1476 – Barbara, c. Albrechta, margr. brandenburskiego
 - ż. 2. 1490 – Beatrycze, c. Ferdynanda I, kr. Neapolu
 - ż. 3. 1502 – Anna, c. Gastona II de Foix-Candale
 - 1.2. Jan I Olbracht 1459–1501, kr. Polski od 1492
 - 1.3. Aleksander Jagiellończyk 1461–1506, w. ks. litewski, kr. Polski od 1501; ż. 1495 – Helena, c. Iwana, ks. moskiewskiego
 - 1.4. Zygmunt I Stary 1467–1548, w. ks. litewski, kr. Polski od 1506
 - ż. 1. 1512 – Barbara, c. Stefana Zapolyi, woj. siedmiogrodzkiego
 - ż. 2. 1518 – Bona, c. Jana Sforzy, ks. Mediolanu
 - 1.4.1. Zygmunt II August 1520–1572, w. ks. litewski, kr. Polski od 1529
 - ż. 1. 1543 – Elżbieta, c. Ferdynanda I Habsburga, ces. rzymskiego
 - ż. 2. 1547 – Barbara, c. Jerzego Radziwiłła, kasztelana wileńskiego
 - ż. 3. 1553 – Katarzyna, c. Ferdynanda I Habsburga, ces. rzymskiego
 - 1.4.2. Zofia 1522–1575, m. 1556 – Henryk II ks. brunszwicki
 - 1.4.3. Anna Jagiellonka 1523–1596, kr. Polski od 1576, m. 1576 – Stefan Batory, s. Stefana, woj. siedmiogrodzkiego, kr. Polski od 1576
 - 1.4.4. Katarzyna 1526–1583, m. 1562 – Jan, ks. finlandzki, s. Gustawa I, kr. Szwecji

Użyte skróty: ks. – książę; kr. – król; c. – córka; s. – syn; ces. – cesarz; woj. – wojewoda; margr. – margrabia; arcyks. – arcyksiążę; ż. – żona, m. – mąż, 1, 2, 3 – kolejność małżeństw oraz potomstwo z kolejnych małżeństw.

Na podstawie: *Dynastie Europy*, red. A. Mączak, Wrocław 2003, s. 175–176.



Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Zaledwie trzydzieści cztery lata liczył sobie [król]. Jego wszystkie trzy ożenki wyglądały na pułapkę losu. Bohaterem wydarzeń był jeden człowiek. W potrzask dostała się historia Obojga Narodów. [Żona – **A**] grała odtąd w Rzeczypospolitej rolę przeszkody, zagradzającej przyszłość. Funkcję agentki austriackiej pełniła nadal, w miarę możliwości, sprawnie. Z racji tych obowiązków musiała się żywo interesować sprawą wyjazdu [matki męża]. Losy [matki króla – **B**] obchodziły bez wyjątku ogół Rzeczypospolitej. Ogłoszono bowiem dekret królewski, że kto by dopomógł starej wdowie opuścić kraj – utraci cześć, jeśli jest szlachcicem, gardło, jeżeli należy do plebsu.

Na podstawie: P. Jasienica, *Ostania z rodu*, Warszawa 1988, s. 96–98.

Zadanie 10.1. (0–1)

Wybierz spośród postaci wymienionych w źródle 1. te, które w źródle 2. oznaczono literami – A i B. Zapisz w tabeli ich imiona i nazwy rodów, z których pochodziły.

Litera, którą oznaczono postać w źródle 2.	Imię i nazwa rodu
A	
B	

Zadanie 10.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy ze źródła 2. wynika, że w Rzeczypospolitej Obojga Narodów obowiązywała równość wobec prawa. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 11.**Tabela. Liczba elektorów w latach 1632–1764**

Rok	Liczba elektorów ogółem	Liczba elektorów z Mazowsza	Elektorzy z Mazowsza jako % ogółu wyborców
1632	3543	982	28
1648	4244	1559	36
1669	11271	2984	26
1674	3450	911	26
1697	13633	5392	40
1733	11622	1931	17
1764	5320	1178	22

Na podstawie: <https://www.wilanow-palac.pl>

Zadanie 11.1. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Szlachta z Mazowsza stanowiła większość wśród ogółu elektorów wybierających króla na elekcjach uwzględnionych w źródle.	P	F
2.	Spośród wszystkich elekcji ujętych w tabeli najwyższy odsetek Mazowszan wśród elektorów wystąpił przy wyborze władcy z dynastii Wazów.	P	F
3.	W czasie dwóch elekcji – Michała Korybuta Wiśniowieckiego oraz Jana III Sobieskiego – szlachta z Mazowsza stanowiła taki sam procent wybierających.	P	F



Zadanie 11.2. (0–1)

Podaj nazwę miejscowości, gdzie odbywały się wolne elekcje w okresie, do którego odnosi się źródło, oraz wyjaśnij, co miało wpływ na wybór tego miejsca.

Nazwa:

.....

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

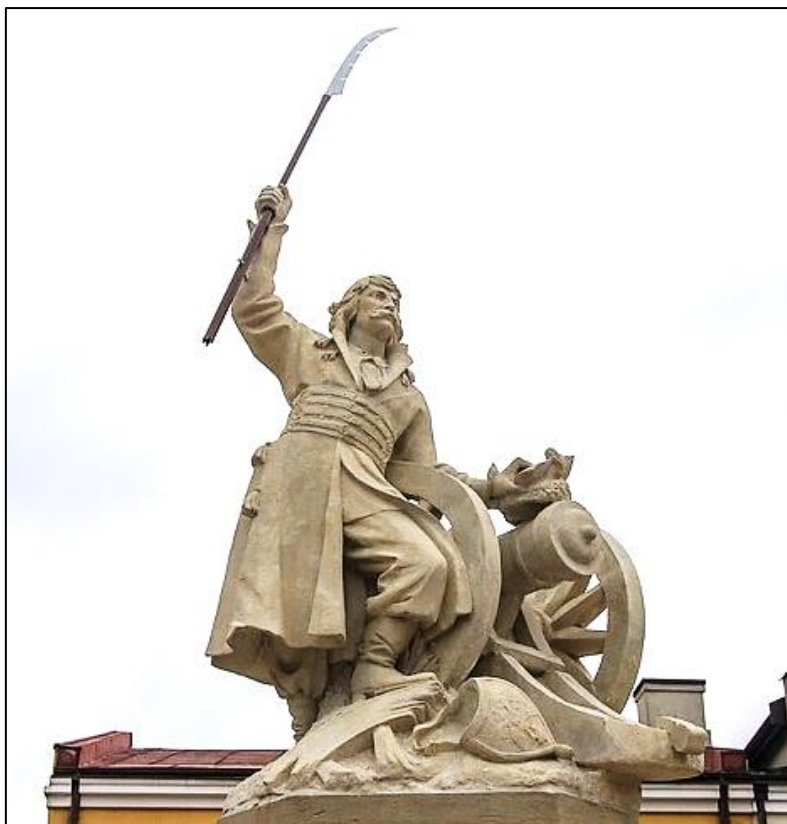
.....

.....

.....

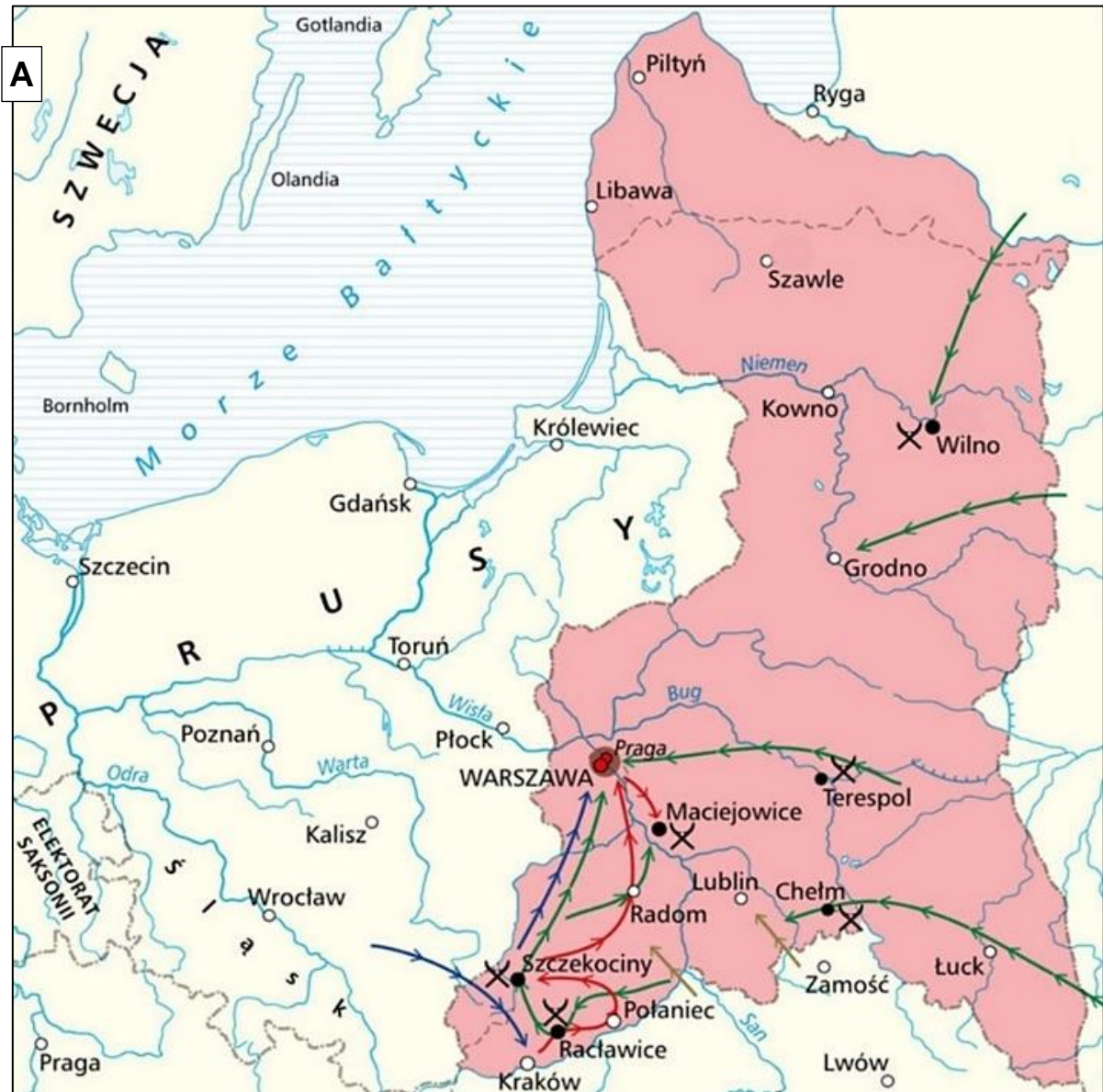
Zadanie 12.

Źródło 1. Fotografia pomnika



Na podstawie: <https://nadwisla24.pl>

Źródło 2. Mapy przedstawiające działania zbrojne



Na podstawie: <http://wlapolske.pl>



Na podstawie: <http://wlapczpolske.pl>

Zadanie 12.1. (0–1)

Rozstrzygnij, w których działaniach zbrojnych – zaznaczonych na mapie A czy B (źródło 2.) – uczestniczył bohater ukazany na pomniku (źródło 1.). Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W działaniach zbrojnych ukazanych na obu mapach uczestniczył Tadeusz Kościuszko.	P	F
2.	W wyniku wydarzeń, których dotyczy mapa A, doszło do ogłoszenia powszechnego uwłaszczenia chłopów.	P	F
3.	W wyniku działań militarnych ukazanych na mapie B doszło do powiększenia terytorium ówczesnego państwa polskiego.	P	F



Zadanie 13.

Źródło 1. Fragment wiersza

Przez plac Saski czerkieskie sotnie pędzą,
A przed zamkiem sto ognisk dzisiaj płonie.
Jak pan robi to, Wasza Ekscelencjo,
Że po każdej nienawidzą Cię stronie?

Pan, margrabio, nie myślisz na rozkaz,
Więc u cara toś już podejrzany –
Nie uwierzy Petersburg ani Moskwa
Polakowi, co własne ma plany. [...]

Twej pogardy nikt ci nie wybaczy.
Myśmy ciemni, zapalni i łzawi,
A tyś dumny, tyś z nami nie raczył
W narodowym barszczu się pławić.

Po co w twarze logiką nam chlustasz?
Nie czytaliśmy Hegla jaśnie panie
Dla nas Szopen – groch i kapusta
I od czasu do czasu powstanie. [...]

Tyle pracy, panie hrabio, i na nic.
Nadaremna ta branka w rekruty.
Będzie to, co ma być – my zwyczajni
Bój bez broni, katorga i knuty. [...]

Pan margrabia wciąż kroczy po linie
Choć niezgrabny i posturę ma dzika
A gdy spadnie, to zyska jedynie
Miano zdrajcy zamiast pomnika.

Na podstawie: <https://bibliotekapiosenki.pl>

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Powstanie [...] wymuszone [...] decyzją poboru do wojska całej patriotycznej młodzieży, nie miało żadnych realnych szans powodzenia. Było nieuchronną tragedią kraju, w którym władza została oddana przez okupanta w ręce człowieka w ogóle nie rozumiejącego mechanizmu kształtowania się opinii publicznej, szukającego nade wszystko formuły zdolnej utrzymać kraj w orbicie Rosji [...]. Nie pojmował, że rządzić krajem można tylko przy oparciu się na jakichś realnych siłach społecznych – albo, i z trudem, na przemocy fizycznej wojsk okupacyjnych. W polemikach historycznych nazwano go kiedyś „polskim Quislingiem”. Była to ocena przesadnie pozytywna, albowiem Quisling tak czy owak ratował substancję swojego kraju w czasie toczącej się wojny. [On] oddawał natomiast cały kraj – i wszystkie jego warstwy społeczne [...] – na pastwę przemocy rosyjskiej [...].

J. Łojek, *Kalendarz historyczny* [...], Warszawa 1994, s. 337.

Zadanie 13.1. (0–1)

Podaj imię i nazwisko postaci historycznej, której dotyczą oba źródła.

.....



Zadanie 13.2. (0–1)

Porównaj przedstawione w źródłach 1. i 2. opinie na temat rezultatów działalności politycznej tej postaci.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Rozporządzenie policyjne [...] nakazuje przegląd wszystkich szyldów z poleceniem „objawienia kupcom, fabrykantom, rzemieślnikom i wszelkiego rodzaju przemysłowcom, aby szyldy swe najpóźniej do dnia 15 (27) lipca br. pod rygorem zamknięcia zakładu [...] przerobili, iżby obok napisów polskich były napisy i w ruskim języku, aby litery ruskie nie były mniejsze od polskich [...]”. Przemalowanie szyldów na jaskrawe kolory było reakcją na zewnętrzną żalobę miasta [...], kiedy to na wszystkich wystawach spotykano tylko czarne towary.

Na podstawie: A. Tuszyńska, *Rosjanie w Warszawie*, Gdańsk 2001, s. 65.

Źródło 2. Fotografia Rynku Starego Miasta w Warszawie



Na podstawie: <https://www.salon24.pl>

Zadanie 14.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy źródło 2. ukazuje reakcję na wspomniane w źródle 1. *policyjne rozporządzenie*. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, z którym była związana żałoba wspomniana w źródle 1.

.....

Zadanie 15. (0–2)

Mapa Imperium Brytyjskiego przygotowana na wystawę w Londynie



Tłumaczenie napisów: *Freedom* – *Wolność*, *Fraternity* – *Braterstwo*,
Federation – *Federacja*; *World* – *Świat*

<https://pl.wikipedia.org>

**Uzasadnij tezę, że mapa służyła celom propagandowym.
W odpowiedzi podaj dwa argumenty, odwołujące się do symbolicznych elementów mapy.**

-
.....
.....
.....
.....
.....
.....

-
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 16. (0–1)

Fragment aktu prawnego z 22 VI 1867 r.

Art. 1. Prawo stanowienia o języku wykładowym w szkołach ludowych służy tym, którzy szkołę utrzymują.

Art. 2. Jeżeli szkoła ludowa pobiera zasiłek z funduszków publicznych, prawo stanowienia, który z języków, polski albo ruski, ma być wykładowym, wykonywa gmina wspólnie z władzą szkolną krajową [...].

G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe*, Kraków 2001, s. 241.

Rozstrzygnij, którego zaboru – rosyjskiego czy austriackiego – dotyczy cytowany akt prawny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w źródle.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 17. (0–1)

Fragment wiersza z XIX w.

Nie eolskich tobie tonów,
Nie błyskawic, nie szwadronów
I nie orlich tobie lotów,
I nie szabel, i nie grotów,
Ale pracy tobie trzeba!
Duszy chleba, myśli chleba! [...]
Cóżeś szablą wyrąbała?
Kilka szczyrbów w dziejów pleśni!
Cóżeś lutnią wyplakała?
Milion tonów – co świat prześni!
Oj! nie szablą i nie tonem
Tobie walczyć, hufcu młody!
Ale z czołem pochylonem
Nad mądrości ślęczyć kartą. [...]
A więc, moja braci młoda!
Nie do szabli, nie do pieśni:
Czasu szkoda, trudu szkoda!
Szabla pryśnie, pieśń się prześni!
Ty na inne licz zdobycze,
Na zdobycze, które trwają,
Które chleb rodzinie dają,
Choć niegłośne, nie zwodnicze. [...]
Hej! do cyrkla, hej! do kielni,
I do wagi, i do pługów!
A choć praca ciężka, długa,
Ale wyjdziem my z niej dzielni.

Na podstawie: N. Davies, *Boże igrzysko* [...], t. II, Kraków 1992, s. 69–70.

Rozstrzygnij, czy treść wiersza jest zgodna z hasłami romantyzmu czy pozytywizmu. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści wiersza.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 18. (0–1)

Rysunek satyryczny z okresu I wojny światowej



<https://actualites.musee-armee.fr>

Rozstrzygnij, która strona konfliktu – państwa centralne czy ententa – opublikowała zaprezentowany rysunek. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do elementów graficznych źródła.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.

Źródło 1. Fragmenty ustawy przyjętej przez Sejm II RP

Art.1. Dla naprawy skarbu Państwa i przeprowadzenia reformy walutowej, postanawia się, co następuje: [...]

11. b) powołanie do życia banku emisyjnego na mocy specjalnego statutu, jako banku akcyjnego – z udziałem Państwa – podlegającego nadzorowi państwowemu [...].

Na podstawie: <https://isap.sejm.gov.pl>

Źródło 2. Banknot z okresu międzywojennego



<https://muzeumpapiernictwa.pl>

Zadanie 19.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy banknot zamieszczony w źródle 2. wyemitowano wskutek reformy, o której mowa w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

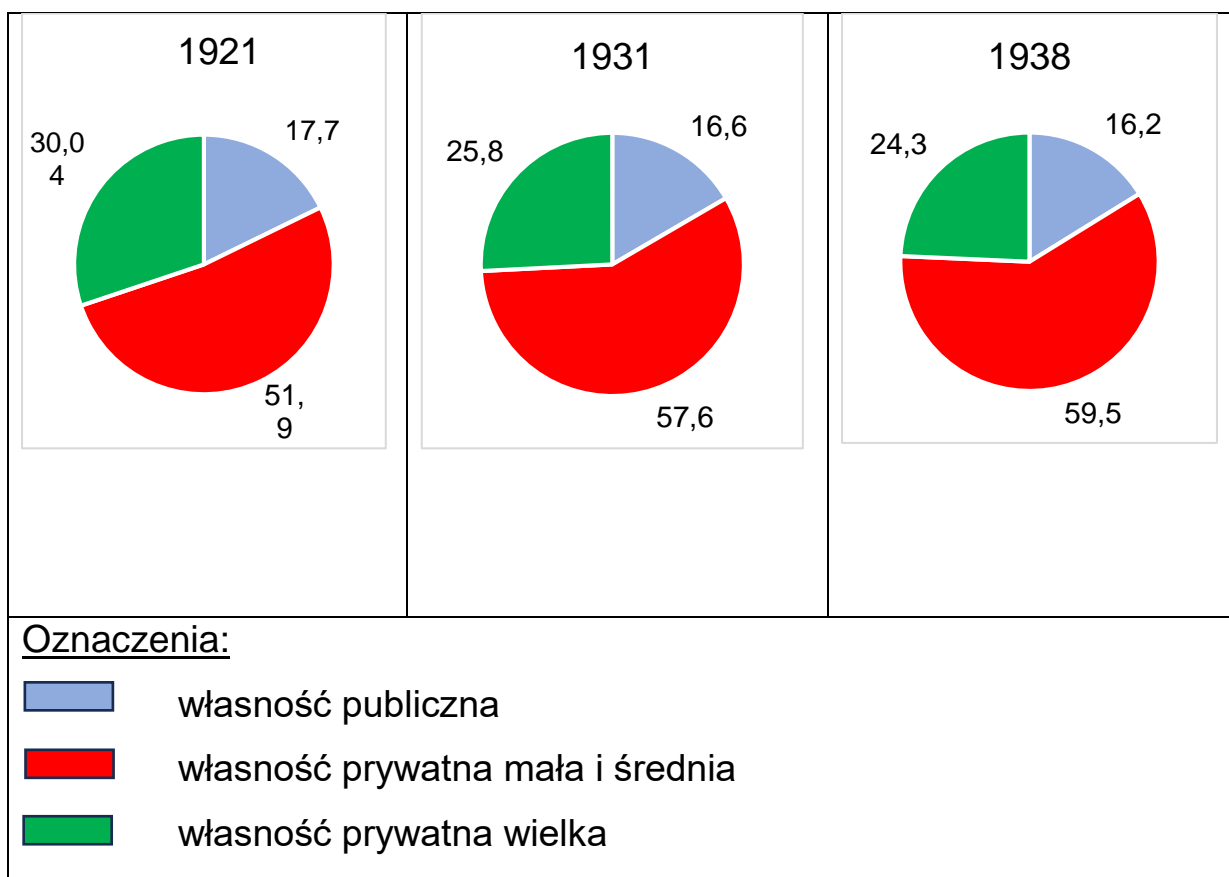
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autorem reformy, o której mowa w źródle 1., był

- A. Hilary Minc.
- B. Władysław Grabski.
- C. Janusz Jędrzejewicz.
- D. Eugeniusz Kwiatkowski.

Zadanie 20. (0–1)

Źródło 1. Zmiany w strukturze własności ziemi w Polsce w latach 1921–1938 (w % całkowitego obszaru ziemi)



Na podstawie: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia* [...], Warszawa 1998, s. 288.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

W lipcu 1925 roku izba przegłosowała ustawę przewidującą parcelację majątków liczących ponad 180 hektarów, z tym że w okręgach podmiejskich areał ten uległ zmniejszeniu do 60 hektarów, na terenach wschodnich zaś wzrastał do 300 hektarów, a w przypadku majątków przemysłowych – nawet do 700 hektarów. Realizację reformy przewidywano na wiele lat [...], upodabniając raczej do transakcji handlowej pod kontrolą państwa.

H. Samsonowicz i in., *Losy państwa* [...], Warszawa 2003, s. 505.



Wyjaśnij wpływ decyzji przedstawionych w źródle 2. na zmiany w strukturze własności ziemi w Polsce w latach 1921–1938. W odpowiedzi odwołaj się do treści obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21.

Źródło 1. Fragment przemówienia radiowego

Chciałem, aby Warszawa była wielka. Wierzyłem, że wielka będzie. Ja i moi współpracownicy kreśliliśmy plany, robiliśmy szkice wielkiej Warszawy przyszłości. I Warszawa jest wielka. Prędzej to nastąpiło, niż przypuszczaliśmy. [...] I choć tam, gdzie miały być wspaniałe sierocińce – gruzy leżą, choć tam, gdzie miały być parki – dziś są barykady gęsto trupem pokryte, choć płoną biblioteki, choć palą się szpitale – nie za lat pięćdziesiąt, nie za sto, lecz dziś Warszawa broniąca honoru Polski jest u szczytu swej wielkości i sławy.

Na podstawie: <https://dzieje.pl>

Źródło 2. Fragment wspomnień

Teraz, kiedy doszliśmy do kresu naszych możliwości, kiedy żołnierz w rezultacie naszego oporu idzie na poniewierkę, do niewoli wroga, miałby ten, który nimi dowodził [...], wsiąść do samolotu, rzucić kolegów i odlecieć [...]? Przypominałbym wtedy kapitana tonącego statku, który ratuje się pierwszy, nie myśląc o załodze.

[...] W tym czasie znajdował się w sztabie prezydent [...]. Poprosiłem go do siebie i zaproponowałem, aby skorzystał z okazji, ponieważ jako [...] cywil w razie pozostania [...] był narażony na prześladowania ze strony władz hitlerowskich [...].

– Nie, panie generale – odrzekł – bardzo dziękuję za to, że pan pamięta o mnie, lecz tak jak pan nie chce zostawić swoich żołnierzy, tak i ja pozostanę wśród swoich [mieszkańców], którzy też są bezbronni i narażeni na wszelkie przykre konsekwencje.

J. Rómmel, *Za honor i ojczyznę* [...], Warszawa 1958, s. 361.



Zadanie 21.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy prezydent wspomniany w źródle 2. wygłosił przemówienie cytowane w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21.2. (0–1)

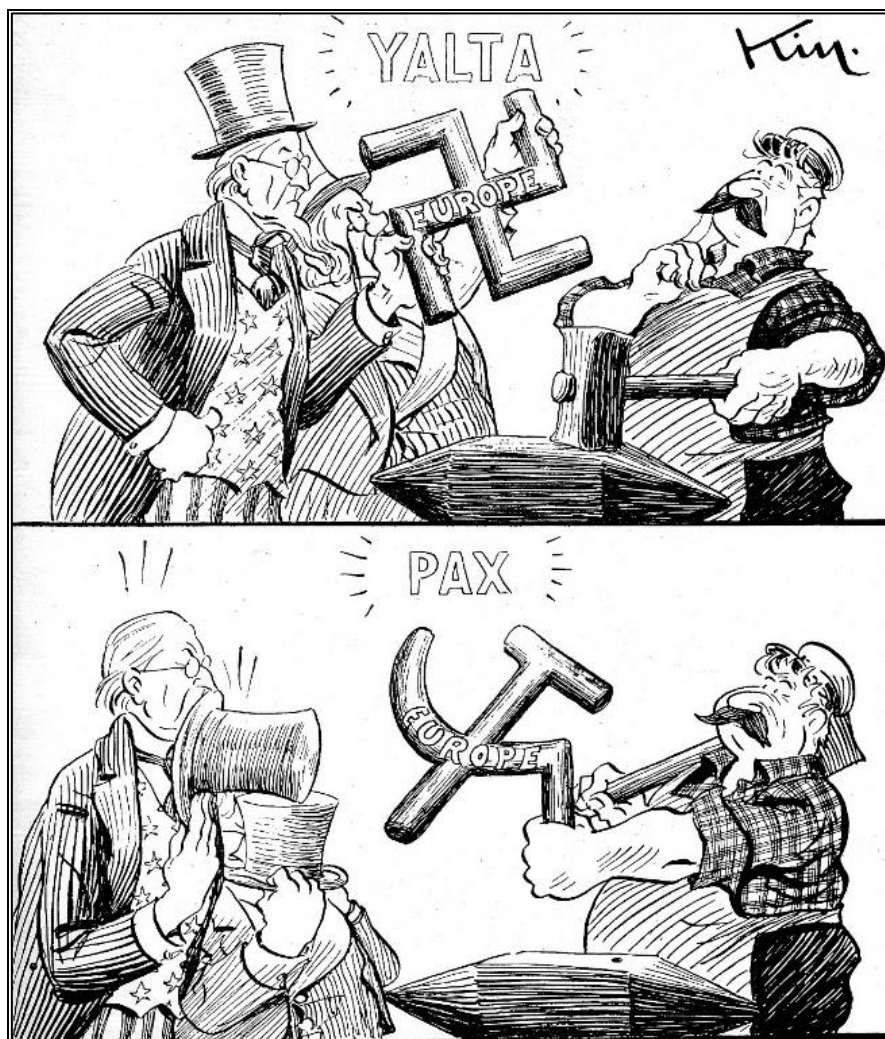
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do kapitulacji miasta, o którym mowa w źródle 1., doszło

- A.** przed zakończeniem obrony Westerplatte.
- B.** w dniu wypowiedzenia Niemcom wojny przez Wielką Brytanię i Francję.
- C.** w dniu wkroczenia do Polski armii sowieckiej.
- D.** po bitwą nad Bzurą.

Zadanie 22. (0–3)

Rysunek satyryczny



<https://commons.wikimedia.org>

Tłumaczenie napisów: YALTA – Jałta; PAX – pokój.

**Wyjaśnij przesłanie rysunku, interpretując jego elementy graficzne.
W odpowiedzi uwzględnij kontekst historyczny.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–2)

Fragmety reportażu

Fragmety A: I stawia się im tylko jedno pytanie: „Dlaczego?”, i wypisuje się je na murach [...]: „Dlaczego tu przyszliście?”, „Kto wam kazał tu przyjeżdżać?”, „Wracajcie do domu, przecież byliśmy przyjaciółmi”. Rosjanie nie umieją odpowiedzieć, [...] usłyszeli, że właśnie nastąpiła inwazja Republiki Federalnej Niemiec, i teraz nie mają pojęcia, komu wierzyć. I wystawiają się na tę burzę protestów, przez całą dobę nie wychodząc z czołgów. [...] Przez wielkie okna widać czołgi wjeżdżające w maleńką ulicę i kierujące się w stronę centrum. My również tam docieramy, na plac Staromiejski, gdzie wokół pomnika Jana Husa rozstawiony jest krąg karabinów maszynowych [...].

Fragmety B: Spektakl zdjęto z afisza. Związek pisarzy zajął stanowisko, wyraził swój protest, trzem jego członkom groziło wyrzucenie [...]. Równocześnie [...] wybuchły rozruchy na uniwersytecie. Niektórzy profesorowie przyłączyli się do studentów. I teraz zaczęły się represje. Ilu studentów jest w więzieniach? Nikt nie zna dokładnych danych [...]. Były też inne rodzaje represji: na przykład usuwanie ze studiów i powoływanie do wojska.

U. Eco, *Mój [...]. Po drugiej stronie muru*, Kraków 2008, s. 25–31, 47–48.



Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Interwencję, o której mowa we fragmencie A, poprzedziły wydarzenia, które w historiografii są nazywane aksamitną rewolucją.	P	F
2.	W interwencji zbrojnej, której dotyczy fragment A, uczestniczyły, oprócz radzieckich, siły zbrojne PRL.	P	F
3.	Wydarzenia opisane we fragmencie B były następstwem wydarzeń, o których mowa we fragmencie A.	P	F

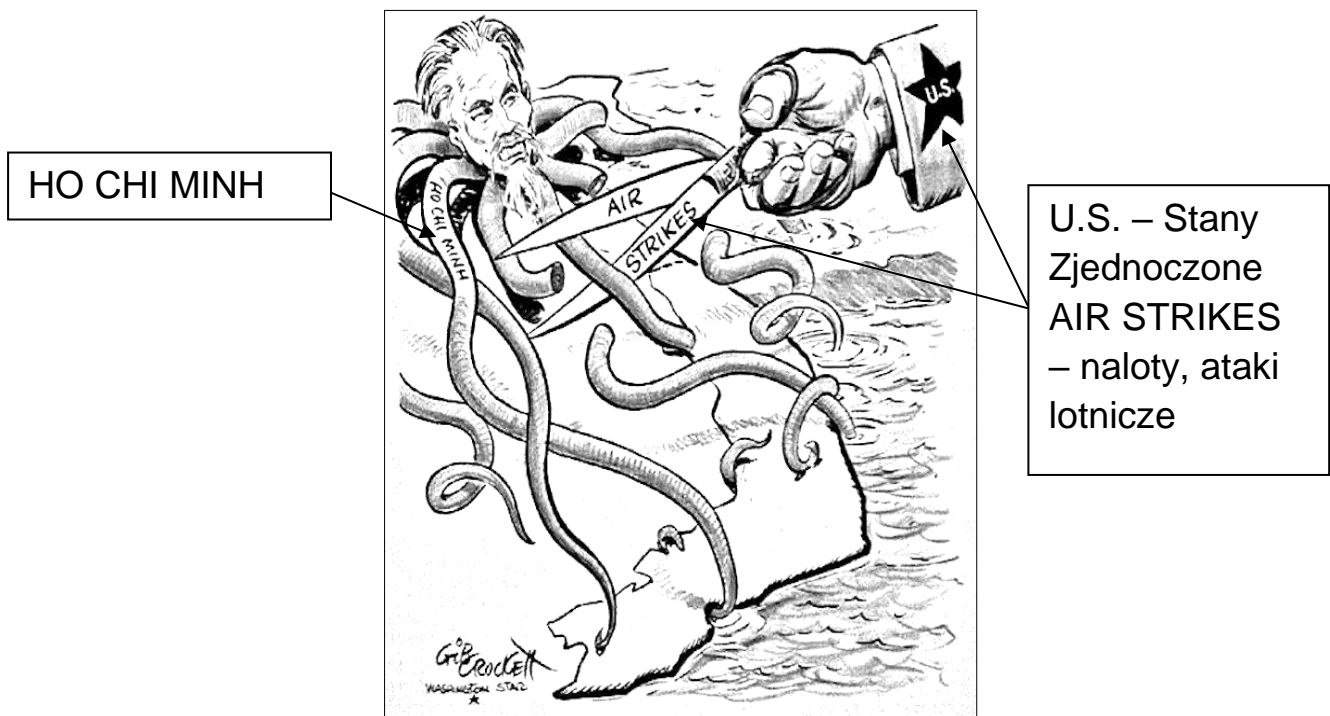
Zadanie 24.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Stalin [...] przy pomocy swoich generałów zaplanował akcję i namówił do współpracy Chińczyków. [...] Istotnie, 25 VI [...], armia [Północy] [rozpoczęła] zmasowaną ofensywę w celu podboju Południa. 7 VII Rada Bezpieczeństwa uchwaliła wysłanie [...] wojsk ONZ pod dowództwem mianowanym przez USA. Ponieważ gros tych sił miały stanowić oddziały amerykańskie, na czele ich stanął gen. MacArthur. Truman nie miał trudności z przekonaniem opinii amerykańskiej do udziału w wojnie [...].

Na podstawie: W. Roszkowski, *Półwiecze* [...], Warszawa 2003, s. 39.

Źródło 2. Rysunek satyryczny



Na podstawie: <http://www.loc.gov>

Zadanie 24.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. odnoszą się do tego samego konfliktu międzynarodowego z okresu zimnej wojny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Rozstrzygnij, przez którą stronę konfliktu zimnowojennego – komunistyczną czy demokratyczną – został opublikowany rysunek ukazany w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści tego rysunku.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Zadanie 25. (0-1)

Źródło 1. Zaświadczenie



Na podstawie: <https://www.foto.karta.org.pl>

Źródło 2. Poczтівka okolicznościowa



Na podstawie: <https://www.gdansk.pl>

Podaj nazwy dwóch metod działania opozycji w okresie stanu wojennego, które zostały zobrazowane w źródle 1. i 2.

-
-

Zadanie 26. (0–15)

Zadanie zawiera trzy tematy. Wybierz jeden z nich do opracowania. Twoja wypowiedź powinna liczyć minimum 300 wyrazów.

1. Epokę wczesnego średniowiecza charakteryzowało zerwanie z dziedzictwem antyku. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekty: polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.
2. Na przestrzeni XVI–XVIII wieku polska kultura największy rozkwit osiągnęła w okresie oświecenia. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji wybrane osiągnięcia polskiej kultury z okresu oświecenia i z dwóch innych okresów epoki nowożytnej.
3. W I wojnie światowej nie było zwycięzców. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji przykłady trzech wybranych państw.



WYPRAWIANIE
na temat nr

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dotted lines for writing.



Dotted lines for writing.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023



HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023



HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

